

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ

IŠVADA

DĖL VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 3, 8, 12, 15, 17, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 63, 67 IR 68 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, VIETOS SAVIVALDOS ĮSTATYMO NR. I-533 20, 35, 67 IR 68 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-2006 3 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR SAVIVALDYBIŲ INFRASTRUKTŪROS PLĖTROS ĮSTATYMO NR. XIII-2895 12 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

(TAP-23-1296) (23-12674(2))

Nr. NV-2428

Vilnius

Įvertinę įstatymų projektų atitiktį įstatymams, Vyriausybės nutarimams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas bei pasiūlymus.

Bendro pobūdžio pastaba - pažymėtina, kad aiškinamasis raštas yra pagrindinis informacijos šaltinis nurodantis, kokios problemos yra sprendžiamos, atskleidžiantis kokie tikslai siūlomais pakeitimais bus pasiekti bei kokių pokyčių įstatymo nuostatų pataisys įneš. Todėl turi būti tikslinamas pateiktų įstatymų projektų aiškinamasis raštas įvertinant tai, kad dėl daugumos keičiamų nuostatų nėra išsamiai atskleidžiamos spręstinos problemos, nėra paaiškinama naujos nuostatos esmė, jos įgyvendinimas, o visi pakeitimai yra aptariami lakoniškai.

Dėl Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (toliau – VSI) Nr. I-533 3, 8, 12, 15, 17, 20, 21, 22, 25, 26, 27, 29, 30, 32, 33, 34, 35, 63, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto.

1. Siekiant įgyvendinti Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintą sistemiškumo principą, siūlome keičiamame VSI 12 straipsnio 4 dalyje paskutinio sakinio nuostatą formuluoti atsižvelgiant į tai, kaip minėti santykiai reglamentuojami VSI 29 straipsnio 5 dalies 7 punkte (pvz., vyksta į komandiruotę savivaldybės tarybos nustatyta tvarka ar pan.).

2. Neaiškus VSI 15 straipsnio 2 dalies 10 punkto keitimo tikslas, kuris nėra atskleistas ir aiškinamajame rašte. Vertinant VSI nuostatas sistemškai, manome, kad minėto punkto keitimas yra perteklinis galiojančio VSI 27 straipsnio 21 punkto atžvilgiu. Tačiau nežinant keliamų praktinių problemų negalime įvertinti ir, prireikus pateikti siūlymų dėl šios normos tobulinimo (pvz., ar siekiama, kad savivaldybės taryba nustatytų tik tokį mero politinio asmeninio pasitikėjimo valstybės tarnautojų pareigybų skaičių koki pateikė meras; ar siekiama tik formaliai gauti mero teikimą ir savivaldybės taryba galėtų spręsti savo nuožiūra ir kt.). Tik žinant problemos priežastis galima spręsti ar siūlomas nuostatos pakeitimas pasieks savo tikslą.

3. Atsižvelgiant į Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtintus teisės aktų projektų rengimo principus, keičiamame VSI 17 straipsnyje nuoroda „išskyrus šio straipsnio 13 dalyje nurodytą atvejį“ rašytina po žodžių „šio straipsnio 25 dalyje numatytu atveju“. Taip pat neaišku koku tikslu minėto straipsnio 11 dalyje įtraukiamos priešpaskutinio ir paskutinio sakinio nuostatos, kurios dubliuoja to paties straipsnio 13 dalies nuostatas bei įneša neaiškumo VSI nuostatų taikyme.

4. Atsižvelgiant į Valstybės tarnybos įstatymo nuostatas, siūlome įvertinti, ar keičiamame VSI 20 straipsnio 4 dalies 1 punkte neturi būti aptariamas ne tik savivaldybės kontrolieriaus skatinimas, bet ir tarnybinių nuobaudų skyrimas, priemonių skyrimas ir pan. Taip pat siekiant suvienodinti įstatymo nuostatas tarpusavyje, prieš žodžius „skelbti konkursą“ išbrauktini žodžiai „priimti sprendimą“.

5. VSI naujai pildomoje 21 straipsnio 9 dalyje siūloma apibrėžti balsų pasiskirstymo po lygiai sampratą – t.y. siūloma numatyti, kad laikoma, jog balsai pasiskirstė po lygiai tada, kai balsų „už“ gauta tiek pat, kiek „prieš“ ir susilaikiusių kartu sudėjus. Atkreipiame dėmesį, kad lieka nepatarta situacija ar laikoma, jog balsai pasiskirstė po lygiai tada, kai balsų „už“ gauta tiek pat, kiek „prieš“ (tačiau

nėra susilaikiusių). Taip pat teikiama nuostata neišsprendžiama teisinė situacija, jeigu balsuojant kelis kartus balsų pasiskirstymas lieka toks pats. Pastaba taikytina ir VSI 22 straipsnio naujai pildomai 10 daliai.

6. Atkreiptinas dėmesys, kad nėra pateikta keičiamos VSI 22 straipsnio 1 dalies nuostatų keitimo argumentacija, todėl nėra aiškus galimas teisės normos taikymas - ar savivaldybės taryba turės priimti sprendimą pritarti mero siūlymui, ar savivaldybės taryba turės sudaryti komisiją pagal pateiktą mero siūlymą. Todėl siūlome papildyti aiškinamąjį raštą išdėstant problematiką ir paaiškinti kokio tikslo šiuo pakeitimu yra siekiama, taip pat prireikus, koreguoti pačią keičiamą nuostatą. Atkreipiame dėmesį, kad keičiamoje VSI 22 straipsnio 3 dalyje siūloma numatyti, kad Etikos komisijoje ir Antikorupcijos komisijoje seniūnaičiai arba seniūnaičiai ir visuomenės atstovai turi sudaryti ne mažiau kaip 1/3 komisijos narių. Tačiau nėra aptarta kokią dalį komisijos narių gali sudaryti išplėstinės seniūnaičių sueigos deleguoti atstovai, nors jų galimas dalyvavimas yra numatytas.

7. Manome, kad VSI 25 straipsnio naujai pildomos 8 dalies nuostatos iš esmės atkartoja Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatas, todėl jos yra perteklinės ir neatliepia teisėkūros ekonomiškumo principo. Be to, mero nusišalinimo galimybė jau yra identifikuota VSI 15 straipsnio 7 dalyje. Atkreiptinas dėmesys, kad VSI nusišalinimo pagrindų nereglamentuoja ir savivaldybės tarybos nariui, nors pagal Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymą, prireikus jis taip pat turi tai įgyvendinti, todėl manome, kad besidubliuojanti su kitu įstatymu nuostata neturėtų būti perrašoma, taip būtų užtikrinamas teisėkūros ekonomiškumo principas.

8. Dėl VSI 27 str. 2 d. 6 p. – tuo tikslu, kad neliktų neaiškių įstatymo taikymo nuostatų, siūlome įtvirtinti, kas teks savivaldybės tarybai tvirtinti savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos nuostatus, darbo užmokesčio fondą ir pan. Tuo pačiu atkreipiame dėmesį, kad priėmus naują Valstybės tarnybos įstatymą, įsigaliosiantį nuo 2024 m. sausio 1 d., nebeliau didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių skaičiaus biudžetinėje įstaigoje, skaičiaus nustatymo, todėl šis punktas (prireikus ir kiti VSI straipsniai – pvz., 15 str. 2 d. 7 p.) tikslinti minėtu aspektu.

9. Keičiamame VSI 27 straipsnio 2 dalies 23 punkte siūloma įtvirtinti teisiškai neaiškia nuostatą, kad „kai nėra savivaldybės kontrolieriaus“ meras suteikia savivaldybės kontrolieriui atostogas, siunčia jį į komandiruotes – ką reiškia kai nėra – ar tai reiškia, kad jis nepaskirtas, ar tai reiškia, jo laikinai nėra pvz. dėl ligos, atostogų ar pan. Atsižvelgiant į tai, reikia vartoti teisiškai tinkamas formuluotes. Siūlytina tikslinti.

10. Keičiamame VTI 29 straipsnio 2 ir 5 dalyse siūloma įtvirtinti, kad meras priima potvarkius dėl atostogų *jam* suteikimo bei dėl *jo paties* vykimo į komandiruotes. Kokia problema yra sprendžiama šios nuostatos pakeitimu, aiškinamajame rašte nėra atskleista. Manome, kad teisiniu požiūriu yra siūloma įtvirtinti ydingą nuostatą, kuomet būtų suteikiami įgaliojimai politikams patiems dėl savęs spręsti su jo paties darbo santykiais susijusius klausimus. Siūlome įvertinti ar siūlomas teisinis reguliavimas atitinka atskaitingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia ir skaidrumo principams.

11. VSI keičiamame 30 straipsnio 7 dalyje siūloma nustatyti, kad jei vicemeras dėl pateisinamų priežasčių laikinai negali pavaduoti mero, merą šio straipsnio 1 dalyje nustatytais atvejais pavaduoja savivaldybės administracijos direktorius. Kadangi aiškinamajame rašte nėra detalizuota sprendžiama problema, teisiniu požiūriu kyla šie klausimai - atsižvelgiant į tai, kaip suformuluota teisės norma ir įvertinus, kad pagal VSI gali būti paskirti keli vicemerai neaišku, kodėl tokiu atveju darbo organizavimas negalėtų būti vykdomas taip, kad merą pavaduotų vienas iš vicemerų, o ne administracijos direktorius. Taip pat pažymėtina, kad pagal VSI 32 straipsnio 1 d. meras savo įgaliojimų laikui skiria vieną ar kelis vicemerus, todėl negali būti tokios teisinės situacijos, kuomet vicemeras nėra paskiriamas. Jeigu norima suregulamentuoti situaciją, kuomet įvykus rinkimams vicemerai dar nėra paskirti, tuomet nuostata turėtų būti formuluojama vietoj „Jeigu vicemeras nėra paskirtas <...>“ į „Kol vicemeras nėra paskirtas <...>“. Taip pat manome, kad siūloma įtvirtinti teisiškai neaiškia formuluoatę „dėl pateisinamų priežasčių“ – visų pirma kas yra laikytina pateisinamomis priežastimis; kas nuspręs ar konkrečiu atveju priežastis yra pateisinama; kas yra laikytina „laikinai negali pavaduoti mero“ – ar konkrečiu momentu, ar dieną ar ligos laikotarpiu ir pan. Be to, pažymėtina, kad bet koks pavadavimas yra laikinas, todėl formuluoatę tikslintina ir loginiu aspektu. Taip pat pažymime, jog vertinant sistemiškai mero pavadavimas yra reglamentuotas VSI 30 straipsnio 1 dalyje, todėl turėtų būti keičiama minėta dalis, joje darant išlygą į VSI 30 straipsnio naujai pildomą 7 dalį arba viskas reglamentuota VSI 30 straipsnio 1 dalyje.

12. Keičiamame VSI 32 straipsnio 2 dalyje teisės taikymo aspektu yra neaiški nuostata „arba šio klausimo nesvarsto“ – ar pakanka vieno karto, kai klausimas dėl vicemero buvo pateiktas ir nesvarstytas ar du kartus buvo pateiktas ir nesvarstytas? Taip pat iš keičiamo straipsnio 2 dalies trečio sakinio nuostatų neaišku, ar meras, jeigu buvo nepritarta jo teiktai kandidatūrai, privalo teikti kitą kandidatūrą; ar kelias kandidatūras gali teikti vienu metu; ar jau pirmą kartą gali teikti kelias kandidatūras ir pan. Teisiniu požiūriu nevertotina formuluotė „skirtingi asmenys“ – keistina į „keli asmenys“.

13. Keičiamo VSI 33 straipsnio 3 dalies 8 punkto nuostata „padeda savivaldybės tarybos posėdžių sekretoriui (-iams) įgyvendinti jam (jiems) pavestas funkcijas“ teisėkūriniu aspektu turi būti įtvirtinama nauju punktu.

14. Manome, kad VSI 67 straipsnio 1 dalies pildymas nauju 7 punktu yra perteklinis, nes pareiga savivaldybės kontrolės ir audito tarnybai tikrinti ir pateikti išvadą yra numatoma kartu šiame pakete teikiamame Savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo Nr. XIII-2895 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projekte, o VSI 67 straipsnio 1 dalies 8 punktas numato, kad minėta tarnyba atlieka įstatymuose ir kituose teisės aktuose priskirtas funkcijas. Toks keitimas neatliepia teisėkūros ekonomiškumo principo.

15. Keičiamo 67 straipsnio 9 dalies 2 punkto formuluotė, numatanti, kad savivaldybės kontrolierius *„sprendžia su juo pačiu susijusius einamuosius vidaus administravimo klausimus“* neatitinka Valstybės tarnybos įstatymo (tiek šiuo metu galiojančio tiek įsigaliosiančio 2024 m. sausio 1 d.) nuostatų. Pažymėtina, kad savivaldybės kontrolierius pagal VSI 67 straipsnio nuostatas yra biudžetinės įstaigos – Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos – vadovas, kuris priimamas ir atleidžiamas Valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka. Todėl, pagal Valstybės tarnybos įstatymą klausimus susijusius su savivaldybės kontrolieriaus veikla ir garantijomis sprendžia į pareigas priimančias asmuo. Atsižvelgiant į tai, keičiamos VSI 67 straipsnio 9 dalies 2 punkto nuostatos neatitinka Valstybės tarnybos įstatymo nuostatų. Taip pat atkreipiame dėmesį, kad teisiniu aspektu neaišku, kas būtų laikoma „su juo pačiu“ bei kas yra traktuotina „einamieji vidaus administravimo klausimai“. Pažymime, kad vidaus administravimas yra apibrėžtas Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 17 dalyje, t. y. vidaus administravimu laikoma veikla, kuria užtikrinamas viešojo administravimo subjekto, *turinčio viešojo juridinio asmens statusą*, savarankiškas funkcionavimas (struktūros tvarkymas, dokumentų, personalo, turimų materialinių ir finansinių išteklių valdymas), kad jis galėtų atlikti viešąjį administravimą. Todėl iš keičiamo VSI 67 straipsnio 9 dalies 2 punkto formuluotės neaišku, kas turima minty suteikiant galimybę savivaldybės kontrolieriui spręsti „su juo pačiu susijusius einamuosius vidaus administravimo klausimus“, kadangi teisės aktai darbuotojo jo paties vidaus administravimo klausimų neapibrėžia. Minėti aspektai aiškinamajame rašte taip pat nėra atskleisti. Keičiamame VSI 67 straipsnio 9 dalies 3 punkte tikslintina nurodant kokių tikslų turi būti savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos veiklos planas pateiktas Kontrolės komitetui – susipažinimui, išvados pateikimui ar pan.

16. Atsižvelgiant į tai, kad teisės akto projektas dar nėra Vyriausybės pateiktas Seimui, bei įvertinus Seimo statute nustatytas teisės akto priėmimo procedūras, siūlome keisti teisės akto įsigaliojimo datą ją vėlinant (šiuo metu siūloma 2023 m. lapkričio 1 d.).

Dėl kartu pateiktų Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo Nr. I-533 20, 35, 67 ir 68 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2006 3 straipsnio pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos savivaldybių infrastruktūros plėtros įstatymo Nr. XIII-2895 12 straipsnio pakeitimo įstatymo projektų pastabų ir pasiūlymų neturime.

Teisės grupės vyriausioji patarėja

Indrė Marija Baranauskienė